ROZSUDEK SOUDU (třetího senátu)

19. října 2005 *

Ve věci T-415/03,

Cofradía de pescadores de „San Pedro" de Bermeo, se sídlem v Bermeo (Španělsko), a další žalobci, jejichž jména jsou uvedena v příloze k tomuto rozsudku, zastoupení E. Garayarem Gutiérrezem, G. Martínez-Villaseñorem, A. García Castillo a M. Troncosem Ferrerem, advokáty,

žalobci,

proti

Radě Evropské unie, zastoupené M. Balta a F. Florindem Gijónem, jako zmocněnci,

žalované,

podporované

Komisí Evropských společenství, původně zastoupenou T. van Rijn a S. Pardo Quintillán, poté T. van Rijn a F. Jimenem Fernándezem, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

* Jednací jazyk: španělština.

a

Francouzskou republikou, zastoupenou G. de Bergues a A. Colomb, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

vedlejšími účastníky,

jejímž předmětem je žaloba na náhradu škody směřující k náhradě škody údajně utrpěné žalobci v návaznosti na povolení převodu části kvóty pro sardele přidělené Portugalské republice na Francouzskou republiku Radou,

SOUD PRVNÍHO STUPNĚ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ (třetí senát),

ve složení M. Jaeger, předseda, V. Tiili a O. Czúcz, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: J. Palacio González, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. března 2005,

vydává tento

Rozsudek

Právní rámec a skutečnosti předcházející sporu

1. *Celkový přípustný odlov*

1 Článek 161 odst. 1 písm. f) Aktu o podmínkách přistoupení Španělského království a Portugalské republiky a o úpravách smluv (Úř. věst. 1985, L 302, s. 23, dále jen „akt o přistoupení") přidělil Španělskému království 90% z celkového přípustného odlovu (dále jen „TAC") sardele v oblasti VIII vod podléhajících působnosti Mezinárodní rady pro průzkum moří (dále jen „oblast ICES VIII"), totiž Gaskoňského zálivu, přičemž 10% bylo přiděleno Francouzské republice. Krom toho, v souladu se zásadou relativní stability rybolovných činností každého členského státu pro každou z dotčených populací (dále jen „zásada relativní stability") vyjádřené poprvé v čl. 4 odst. 1 nařízení Rady (EHS) č. 170/83 ze dne 25. ledna 1983 o zavedení režimu Společenství pro zachování a řízení rybolovných zdrojů (Úř. věst. L 24, s. 1), byly TAC sardele v oblastech IX a X ve vodách podléhajících působnosti Mezinárodní rady pro průzkum moří (dále jen „oblast ICES IX" a „oblast ICES X") a oblasti 34.1.1 plánu vypracovaného Výborem pro rybolov ve Středovýchodním Atlantiku (dále jen „oblast CECAF 34.1.1") nacházejícími se na západě a jihozápadě Pyrenejského poloostrova, rozděleny mezi Španělské království a Portugalskou republiku v poměru přibližně 48% pro Španělské království a 52% pro Portugalskou republiku.

2 Nařízení Rady (EHS) č. 3760/92 ze dne 20. prosince 1992 o zavedení režimu Společenství pro rybolov a akvakulturu (Úř. věst. L 389, s. 1), přijaté podle článku 43 Smlouvy o ES ve svém čl. 2 odst. 1, stanovilo:

„Pokud jde o výlovní činnosti, obecnými cíly společné rybářské politiky je ochrana a zachování živých mořských vodních zdrojů, dostupných a dosažitelných, a zajištění rozumného a odpovědného využívání na udržitelném základě, ve vhodných hospodářských a sociálních podmínkách pro dané odvětví, s ohledem na důsledky pro mořský ekosystém, a zejména s ohledem na potřeby producentů a spotřebitelů.

Za tímto účelem se zřizuje režim Společenství pro řízení výlovních činností, který musí na stálém základě umožnit dosažení rovnováhy mezi zdroji a výlovy v různých rybolovných oblastech." (*neoficiální překlad*)

3 Článek 4 nařízení č. 3760/92 stanovil:

„1. Za účelem zajištění rozumného a odpovědného využívání zdrojů na udržitelném základě, přijme Rada, není-li stanoveno jinak, postupem podle článku 43 Smlouvy opatření Společenství, kterými se stanoví podmínky přístupu do oblastí a ke zdrojům a podmínky provozování výlovních činností. Tato opatření se vypracují s ohledem na biologické, společensko-hospodářské a technické analýzy, které jsou k dispozici, a zejména na zprávy sestavené výborem podle článku 16.

2. Tato ustanovení mohou zejména zahrnovat opatření pro každé loviště nebo skupinu lovišť za účelem:

[...]

b) omezení míry využití;

c) stanovení množstevních mezí odlovu;

[...]" *(neoficiální překlad)*

4 Článek 8 odst. 1 nařízení č. 3760/92 stanovil, že v souladu s článkem 4 může být pro dané období míra využívání upravena omezením objemů povolených odlovů a v případě potřeby omezením intenzity rybolovu.

5 V souladu s čl. 8 odst. 4 písm. i) a ii) téhož nařízení Rada kvalifikovanou většinou na návrh Komise určí pro každé loviště nebo skupinu lovišť, případ od případu, TAC nebo celkovou přípustnou intenzitu rybolovu, v případě potřeby na víceletém základě, a rozdělí rybolovná práva mezi členské státy způsobem zajišťujícím dodržování zásady relativní stability. Nicméně na žádost bezprostředně dotčených členských států však může přihlédnout k tomu, že „mini-kvóty" a pravidelná výměna kvót byly zavedeny od roku 1983, s výhradou celkové rovnováhy podílů.

6 Jedenáctý až čtrnáctý bod odůvodnění nařízení č. 3760/92 definovaly zásadu relativní stability takto:

„vzhledem k tomu, že pro ty druhy zdrojů, u kterých by se měla míra využití omezit, by měla být rybolovná práva Společenství rozdělena v podobě dostupných rybolovných zdrojů pro členské státy, vyjádřených v přidělených kvótách a, kde to je nutné, z hlediska intenzity rybolovu;

vzhledem k tomu, že zachování a řízení zdrojů musí přispívat k větší stabilitě rybolovných činností a musí být hodnoceno na základě referenčního přidělování, které odráží obecné zásady určené Radou;

vzhledem k tomu, že [...] tato stabilita musí, vzhledem k dočasné biologické situaci populací, zohledňovat zvláštní potřeby regionů, ve kterých je místní obyvatelstvo obzvláště závislé na rybolovu a souvisejících činnostech [...];

vzhledem k tomu, že pojem požadované odpovídající stability musí být tedy chápán v tomto smyslu". (*neoficiální překlad*)

7 Podle čl. 8 odst. 4 nařízení č. 3760/92 Rada stanovila TAC některých populací ryb pro roky 1995 až 2001 tím, že přijala následující nařízení:

— nařízení Rady (ES) č. 3362/94 ze dne 20. prosince 1994, kterým se stanoví pro rok 1995 pro některé populace ryb a skupiny populací ryb celkové přípustné

odlovy a některé podmínky, za kterých mohou být loveny (Úř. věst. L 363, s. 1), změněné zejména nařízením Rady č. 746/95 ze dne 31. března 1995 (Úř. věst. L 74, s. 1);

— nařízení Rady (ES) č. 3074/95 ze dne 22. prosince 1995, kterým se stanoví pro rok 1996 pro některé populace ryb a skupiny populací ryb celkové přípustné odlovy a některé podmínky, za kterých mohou být loveny (Úř. věst. L 330, s. 1);

— nařízení Rady (ES) č. 390/97 ze dne 20. prosince 1996, kterým se stanoví pro rok 1997 pro některé populace ryb a skupiny populací ryb celkové přípustné odlovy a některé podmínky, za kterých mohou být loveny (Úř. věst. 1997, L 66, s. 1);

— nařízení Rady (ES) č. 45/98 ze dne 19. prosince 1997, kterým se stanoví pro rok 1998 pro některé populace ryb a skupiny populací ryb celkové přípustné odlovy a některé podmínky, za kterých mohou být loveny (Úř. věst. 1998, L 12, s. 1);

— nařízení Rady (ES) č. 48/1999 ze dne 18. prosince 1998, kterým se stanoví pro rok 1999 pro některé populace ryb a skupiny populací ryb celkové přípustné odlovy a některé podmínky, za kterých mohou být loveny (Úř. věst. 1999, L 13, s. 1);

— nařízení Rady (ES) č. 2742/1999 ze dne 17. prosince 1999, kterým se pro rok 2000 stanoví rybolovná práva a související podmínky pro určité populace ryb a skupiny populací ryb, platné ve vodách Společenství, a pro plavidla Společenství ve vodách podléhajících omezením odlovů, a kterým se mění nařízení (ES) č. 66/98 (Úř. věst. L 341, s. 1);

— nařízení Rady (ES), č. 2848/2000 ze dne 15. prosince 2000, kterým se pro rok 2001 stanoví rybolovná práva a související podmínky pro určité populace ryb a skupiny populací ryb platné ve vodách Společenství, a pro plavidla Společenství ve vodách podléhajících omezení odlovů (Úř. věst. L 334, s.1).

8 Co se týče oblasti ICES VIII, každé z těchto nařízení stanovilo TAC sardele na 33 000 tun rozdělených v poměru 29 700 tun pro Španělské království a 3 300 tun pro Francouzskou republiku bez rozlišení míst, kde jsou odlovy prováděny. Jestliže totiž nařízení č. 2742/1999 ve svém původním znění stanovilo TAC na 16 000 tun rozdělených v poměru 14 400 tun pro Španělské království a 1 600 tun pro Francouzskou republiku, toto nařízení, změněné nařízením Rady (ES) č. 1446/2000 ze dne 16. června 2000 (Úř. věst. L 163, s. 3) rovněž stanovilo TAC na 33 000 tun.

9 Co se týče oblasti ICES IX, oblasti ICES X a oblast CECAF 34.1.1 pro roky 1995 až 1998, pátá rubrika přílohy I nařízení č. 746/95, třináctá rubrika přílohy nařízení č. 3074/95, čtrnáctá rubrika přílohy I nařízení č. 390/97 a patnáctá rubrika přílohy I nařízení č. 45/98 stanovily TAC sardele na 12 000 tun rozdělených v poměru 5 740 tun pro Španělské království a 6 260 pro Portugalskou republiku. Pro rok 1999 patnáctá rubrika přílohy I nařízení č. 48/1999 stanovila TAC sardele na 13 000 tun rozdělených v poměru 6 220 tun pro Španělské království a 6 780 tun pro Portugalskou republiku. Konečně pro roky 2000 a 2001 devátá rubrika přílohy I D nařízení č. 2742/1999 a devátá rubrika přílohy I D nařízení č. 2848/2000 stanovily TAC sardele na 10 000 tun rozdělených v poměru 4 780 tun pro Španělské království a 5 220 tun pro Portugalskou republiku.

10 Prováděcí pravidla řízení TAC a kvót byly definovány nařízením Rady (EHS) č. 2847/93 ze dne 12. října 1993 o zavedení kontrolního režimu pro společnou rybářskou politiku (Úř. věst. L 261, s. 1; Zvl. vyd. 04/02, s. 70), který podle svého článku 21 stanoví:

„1. Všechny úlovky z populace nebo skupiny populací, na které se vztahuje kvóta, odlovené rybářskými plavidly Společenství se odepíší z kvóty přidělené členskému státu vlajky na dotčenou populaci nebo skupinu populací, bez ohledu na místo vykládky.

2. Každý členský stát určí datum, ke kterému úlovky z populace nebo skupiny populací, na které se vztahuje kvóta, odlovené rybářskými plavidly Společenství plujícími pod jeho vlajkou nebo v něm zapsané, pravděpodobně dosáhnou úrovně vyčerpání kvóty, která byla na tuto populaci nebo skupinu populací stanovena. Počínaje tímto datem dočasně zakáže výše uvedeným plavidlům lovit tuto populaci nebo skupinu populací a skladovat na plavidle, překládat a vykládat ryby ulovené po tomto datu a stanoví datum, do kterého je povoleno provádět překládku, vykládku a předkládat konečná prohlášení o úlovku. Toto opatření musí být neprodleně oznámeno Komisi, která o něm informuje ostatní členské státy.

3. Poté, co je učiněno oznámení podle odstavce 2 nebo z podnětu Komise, stanoví Komise na základě dostupných údajů datum, ke kterému, pro populace nebo skupiny populací, úlovky podléhající TAC, kvótě nebo jiným množstevním omezením, odlovené rybářskými plavidly plujícími pod vlajkou některého členského státu nebo v něm zapsané, pravděpodobně vyčerpaly kvótu, příděl nebo podíl, s nimiž může tento členský stát nebo případně Společenství nakládat.

Po vyhodnocení situace uvedené v prvním pododstavci oznámí Komise dotčeným členským státům, do jaké míry připadá v úvahu zastavení rybolovu z důvodu vyčerpání TAC.

Rybářská plavidla Společenství zastaví lov určité populace nebo skupiny populací, na které se vztahuje kvóta nebo TAC, k datu, ke kterému je kvóta přidělená tomuto členskému státu pro danou populaci nebo skupinu populací je považována za vyčerpanou, nebo ke kterému je považován za vyčerpaný TAC stanovený pro druhy tvořící danou populaci nebo skupinu populací [...]"

2. *Výměna kvót*

11 Podle čl. 9 odst. 1 nařízení č. 3760/92 si mohou členské státy poté, co uvědomí Komisi, vyměňovat celé nebo části dostupných rybolovných zdrojů, které jim byly přiděleny.

12 Nařízení Rady (ES) č. 685/95 ze dne 27. března 1995 o řízení intenzity rybolovu některých rybolovných oblastí a zdrojů Společenství (Úř. věst L 71, s. 5; Zvl. vyd. 04/02, s. 204) přijaté podle článku 43 Smlouvy o ES ve svém čl. 11 odst. 1 stanovilo, že členské státy mohou vyměňovat rybolovná práva, které jim byla přidělena podle podmínek uvedených v příloze IV bodě 1.

13 Podle bodu 1.1.1 uvedené přílohy:

„Výměna mezi Francií a Portugalskem může být obnovena mlčky na období 1995–2002, s výhradou možnosti pro každý členský stát každoročně měnit podmínky při ročním stanovování TAC a kvót.

Výměna se týká těchto TAC:

i) společný TAC sardele se stanoví pro oblasti ICES VIII a IX, přičemž 80% rybolovných práv Portugalska je každý rok postoupeno Francii; tato množství se smí lovit výhradně ve vodách pod svrchovaností nebo soudní pravomocí [jurisdikcí] Francie;

[...]"

14 Podle bodu 1.1.2 téže přílohy:

„Výměna mezi Španělskem a Francií, založená na oboustranné dohodě z roku 1992 o sardelích, se provádí od roku 1995 na několikaletém základě, přičemž je nutné zohlednit zájmy obou členských států, zejména včetně výše roční výměny kvót, kontrolních opatření a problémů trhu, s výhradou možnosti pro každý členský stát každoročně měnit podmínky výměny při ročním stanovování TAC a kvót.

Výměna se týká těchto TAC:

[...]

ix) pro TAC sardele v oblasti ICES VIII je 9 000 tun rybolovných práv Francie každý rok postoupeno Španělsku. [ix) pro TAC sardele v oblasti ICES VIII je 9 000 tun rybolovných práv Španělska každoročně postoupeno Francii]"

15 Pokud jde o TAC sardele pro oblast ICES IX a pro oblast CECAF 34.1.1, pátá rubrika přílohy I nařízení č. 746/95, třináctá rubrika přílohy nařízení č. 3074/95, čtrnáctá rubrika přílohy I nařízení č. 390/97, patnáctá rubrika přílohy I nařízení č. 45/98 a patnáctá rubrika přílohy I nařízení č. 48/1999 upřesnily, ve svých poznámkách 3, že odchylně od pravidla, podle kterého kvóty pro sardele přidělené v této zóně mohou být odloveny pouze ve vodách spadajících pod svrchovanost nebo jurisdikci dotyčného členského státu nebo v mezinárodních vodách dotčené oblasti, kvóta Portugalské republiky mohla „být odlovena do výše 5 008 tun ve vodách podoblasti ICES VIII, které podléhají svrchovanosti nebo jurisdikci Francie". *(neoficiální překlad)*

16 Rovněž devátá rubrika přílohy I D nařízení č. 2742/1999 upřesnila v poznámce 2, že Portugalská republika mohla „v rámci podoblasti ICES č. VIII provést odlov až 3 000 tun ve vodách podléhajících svrchovanosti nebo jurisdikci Francie".

17 Konečně devátá rubrika přílohy I D nařízení č. 2848/2000 v poznámce 2 upřesnila, že Portugalská republika mohla „v rámci podoblasti ICES VIII provést odlov až do výše 80% ve vodách podléhajících svrchovanosti nebo jurisdikci Francie" (*neoficiální překlad*), což představovalo 4 176 tun.

18 Žalobou došlou kanceláři Soudního dvora dne 9. června 1995 podalo Španělské království na základě čl. 173 prvního pododstavce Smlouvy o ES návrh na zrušení bodu 1.1.1 druhého pododstavce písm. i) přílohy IV nařízení č. 685/95, jakož i páté rubriky přílohy I nařízení č. 746/95. Soudní dvůr tuto žalobu zamítl jako neopodstatněnou (rozsudek Soudního dvora ze dne 5. října 1999, Španělsko v. Rada, C-179/95, Recueil, s. I-6475, dále jen „rozsudek ze dne 5. října 1995").

19 Žalobami došlými kanceláři Soudu dne 11. března 2000 a 27. března 2000 se 62 majitelé lodí z provincií Asturie, Corogne, Pontevedra a Lugo a tři federace majitelů lodí z provincií Guipúzcoa, Cantabria a Biscaye jednak domáhali zrušení deváté rubriky přílohy I D nařízení č. 2742/1999 na základě čl. 230 čtvrtého pododstavce ES a jednak se dovolávali protiprávnost bodu 1.1.1 druhého pododstavce písm. i) přílohy IV nařízení č. 685/95 na základě článku 241 ES. Tyto žaloby byly odmítnuty jako nepřípustné (usnesení Soudu ze dne 19. září 2001, Federación de Cofradías de Pescadores de Guipúzcoa a další v. Rada, T-54/00 a T-73/00, Recueil, s. II-2691, dále jen „usnesení ze dne 19. září 2001").

20 Rozsudkem ze dne 18. dubna 2002, Španělsko v. Rada (C-61/96, C-132/97, C-45/98, C-27/99, C-81/00 a C-22/01, Recueil, s. I-3439, dále jen „rozsudek ze dne 18. dubna 2002") Soudní dvůr na návrh Španělského království zrušil poznámku 3 třináctého rubriky přílohy I nařízení č. 3074/95, poznámku 3 čtrnácté rubriky přílohy I nařízení č. 390/97, poznámku 3 patnácté rubriky přílohy I nařízení č. 45/98, poznámku 3 patnácté rubriky přílohy I nařízení č. 48/1999, poznámku 2 deváté rubriky přílohy I D nařízení č. 2742/1999 a poznámku 2 deváté rubriky přílohy I D nařízení č. 2848/2000 (dále jen „zrušená ustanovení").

Řízení

21 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 18. prosince 2003 podalo 98 majitelů lodí ze španělských provincií Guipúzcoa a Biscaye, jakož i jedenáct sdružení rybářů („Cofradías de pescadores") z provincií Guipúzcoa a Biscaye jednajících zároveň jménem 59 členů – majitelů lodí – a jménem svým vlastním (dále jen „žalobci") projednávanou žalobu na základě článku 235 ES a čl. 288 druhého pododstavce ES.

22 Podle čl. 44 odst. 6 jednacího řádu Soudu žalobci na žádost vedoucího soudní kanceláře odstranili vady některých příloh ke své žalobě podáními došlými kanceláři Soudu dne 6. a 13. ledna 2004.

23 Podáními došlými kanceláři Soudu dne 29. března a 29. dubna 2004 podaly Komise a Francouzská republika návrh na vstoupení do řízení jako vedlejší účastníci na podporu návrhů Rady.

24 Usneseními ze dne 17. května a 15. června 2004 bylo vedlejší účastenství Komise a Francouzské republiky povoleno.

25 Na základě zprávy soudce zpravodaje Soud (třetí senát) rozhodl zahájit ústní část řízení a v rámci organizačních procesních opatření vyzval účastníky řízení, aby předložili některé písemnosti a odpověděli na písemné otázky. Účastníci řízení těmto výzvám vyhověli ve stanovených lhůtách.

26 Řeči účastníků řízení a jejich odpovědi na ústní otázky byly vyslechnuty na veřejném zasedání konaném dne 17. března 2005.

27 Zástupci žalobců při jednání stáhli ze seznamu žalobců šestnáct majitelů následujících plavidel: *Gure Leporre, Lezoko Gurutze, Ortube Berria* a *Waksman.*

28 Dne 31. května 2005 žalobci předložili různé dokumenty a navrhli, aby bylo nařízeno vypracování znaleckého posudku za účelem přezkoumání dopadu protiprávního převodu a nadměrného odlovu sardele na stávající situaci rybolovu. Rada a Komise předložily svá vyjádření dne 5. září a 4. července 2005.

Návrhy účastníků řízení

29 Žalobci navrhují, aby Soud:

— určil, že tím, že Rada převedla na základě nařízení č. 3074/95, č. 390/97, č. 45/98, č. 48/1999, č. 2742/1999 a č. 2848/2000 část kvóty pro sardele přidělené Portugalské republice v oblasti ICES IX na Francouzskou republiku, takže tato kvóta mohla být odlovena v oblasti ICES VIII, založila mimosmluvní odpovědnost Společenství;

— uložil Radě povinnost nahradit utrpěnou škodu a případně uhradit úroky z prodlení;

— uložil Radě náhradu nákladů řízení a Komisi a Francouzské republice náhradu vlastních nákladů řízení;

30 Rada podporovaná Komisí a Francouzskou republikou navrhuje, aby Soud:

— odmítl žalobu jako nepřípustnou, pokud jde o sdružení rybářů z Guipúzcoa a Biscaye, jednající podle případu jménem svých členů nebo jménem svým, majitele plavidel *Dios te salve*, *Gure Leporre*, *Lezoko Gurutze*, *Ortube Berria*, *Tuku Tuku* a *Waksman*, jakož i pokud jde o škody vzniklé před 18. prosincem 1998;

— v každém případě zamítl žalobu jako neopodstatněnou;

— uložil žalobcům náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

31 Rada podporovaná Komisí a Francouzskou republikou navrhuje, aby byla žaloba částečně prohlášena za nepřípustnou v rozsahu, v němž byla podána sdruženími rybářů z Guipúzcoa a Biscaye a některými žalujícími majiteli lodí. Krom toho se Rada dovolává částečné nepřípustnosti žaloby z důvodu promlčení.

32 Z rozsudku Soudního dvora ze dne 26. února 2002, Rada v. Boehringer (C-23/00 P, Recueil, s. I-1873, bod 52) vyplývá, že Soudu přísluší posoudit, co vyžaduje řádný výkon spravedlnosti za okolností dané věci. V projednávané věci Soud považuje za příhodné nejprve rozhodnout o meritu žaloby.

33 Na podporu projednávané žaloby žalobci uplatňují, že podmínky, kterým podléhá právo na náhradu škody podle čl. 288 druhého pododstavce ES, jsou splněny.

34 Je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je v oblasti mimosmluvní odpovědnosti Společenství za protiprávní jednání jeho institucí, právo na náhradu škody uznáno, pokud jsou splněny tři podmínky, a to, že porušená právní norma přiznávala práva jednotlivcům a že její porušení bylo dostatečně závažné, že existence škody byla prokázána a konečně že existuje přímá příčinná souvislost mezi porušením přičitatelným Společenství a škodou utrpěnou poškozenými osobami (rozsudky Soudu ze dne 14. listopadu 2002, Rica Foods a Free Trade Foods v. Komise, T-332/00 a T-350/00, Recueil, s. II-4755, bod 222, a ze dne 10. března 2003, Travelex Global and Financial Services a Interpayment Services v. Komise, T-195/00, Recueil, s. II-1677, bod 54; viz v tomto smyslu rovněž rozsudky Soudního dvora ze dne 4. července 2000, Bergaderm a Goupil v. Komise, C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, bod 42; ze dne 10. prosince 2002, Komise v. Camar a Tico, C-312/00 P, Recueil, s. I-11355, bod 53, a ze dne 10. července 2003, Komise v. Fresh Marine, C-472/00 P, Recueil, s. I-7541, bod 25).

35 Podle judikatury, pokud jedna z podmínek týkajících se založení mimosmluvní odpovědnosti orgánů Společenství není splněna, musí být žaloba zamítnuta v plném rozsahu, aniž by bylo nutné zkoumat ostatní podmínky (rozsudky Soudního dvora ze dne 14. října 1999, Atlanta v. Komise a Rada, C-104/97 P, Recueil, s. I-6983, bod 65, a Soudu ze dne 28. listopadu 2002, Scan Office Design v. Komise, T-40/01, Recueil, s. II-5043, bod 18).

36 V projednávané věci je třeba ověřit, zda jsou tyto tři podmínky splněny.

1. *K dostatečně závažnému porušení právní normy přiznávající práva jednotlivcům*

Argumenty účastníků řízení

37 Žalobci tvrdí, že tím, že Rada povolila portugalskému loďstvu lovit v oblasti ICES VIII podle zrušených ustanovení, dopustila se dostatečně závažného porušení právních norem přiznávajících práva jednotlivcům.

38 Co se zaprvé týče dostatečně závažné povahy porušení, žalobci připomínají, že rozhodujícím kritériem je v tomto ohledu kritérium zjevného a závažného nedodržení mezí, které jsou stanoveny pro posuzovací pravomoc dotyčného orgánu Společenství, tímto orgánem. Pokud tento orgán disponuje pouze značně omezeným nebo dokonce žádným prostorem pro uvážení, pouhé porušení práva Společenství může postačovat k prokázání existence dostatečně závažného porušení (rozsudky Bergaderm a Goupil v. Komise, bod 34 výše, body 41 a 42, a Komise v. Camar a Tico, bod 34 výše, bod 53).

39 V projednávané věci žalobci uvádějí, že tím, že Rada přijala zrušená ustanovení, porušila, jak vyplývá z rozsudku ze dne 18. dubna 2002, zásadu relativní stability stanovenou čl. 8 odst. 4 písm. ii) nařízení č. 3760/92 a čl. 161 odst. 1 písm. f) aktu o přistoupení. Krom toho mají žalobci za to, že Rada jednak porušila zásady legitimního očekávání a právní jistoty tím, že situace španělského loďstva oprávněného lovit sardele v oblasti ICES VIII byla změněna jednáním orgánu Společenství, který neměl pravomoc k provedení takové změny a který jednal prostředky odlišnými od těch, které jsou stanoveny pro změnu takové mezinárodní

smlouvy, jako je akt o přistoupení, a jednak se dopustila zneužití pravomoci tím, že zvýšila TAC v oblasti ICES VIII bez toho, aby stanovila nový TAC na základě nových vědeckých a technických údajů, jak stanoví nařízení č. 3760/92, a tím, že obešla postupy stanovené k tomuto účelu, které nezbytně vyžadovaly změnu aktu o přistoupení.

40 Podle žalobců škoda utrpěná z důvodu těchto porušení vyplývá z nedodržení mezí stanovených platnými právními předpisy použitelnými na rozdělení rybolovných práv. Tyto meze jsou jasné a přesné a neponechávají Radě žádný prostor pro uvážení. První mez spočívá v nutnosti přijmout opatření, která nemají za účinek změnu právní situace vytvořené mezinárodní smlouvou, v projednávaném případě aktem o přistoupení, tedy skutečnosti, že Španělské království mělo nárok na 90% z TAC sardele v oblasti ICES VIII. Druhá mez vyplývá z bodu 1.1.1 druhého pododstavce písm. i) přílohy IV nařízení č. 685/95 a čl. 8 odst. 4 písm. ii) nařízení č. 3760/92, které Radě nepřiznávají žádnou rozhodovací pravomoc pro povolení výměny kvóty, jelikož povolení je podřízeno splnění podmínek stanovených těmito ustanoveními, tedy stanovením společného TAC a žádostí dotyčných států. Za těchto podmínek je obtížné mít za to, že Rada měla diskreční pravomoc.

41 Žalobci v tomto ohledu upřesňují, že nezpochybňují ani výkon pravomoci Rady stanovit TAC pro oblast, ani její pravomoc sjednotit řízení odlišných oblastí a stanovit společný TAC, dokonce ani pravomoc povolit *in abstracto* převod kvót. O co se jedná v projednávané věci, je způsob, jakým byl převod kvót mezi Francouzskou republikou a Portugalskou republikou povolen *in concreto*, přestože zásada relativní stability vylučovala veškerou diskreční pravomoc.

42 Podle žalobců, vzhledem k tomu, že Rada neměla širokou posuzovací pravomoc ke změně kvóty pro sardele přidělené Španělskému království, nemůže být vyžadováno, v rozporu s tím, co Rada tvrdí, aby porušení krom toho vykazovalo zjevnou a závažnou povahu.

43 Pokud se nejprve jedná o stupeň jasnosti a přesnosti normy, žalobci mají za to, že není relevantní dovolávat se údajného rozporu mezi rozsudkem ze dne 5. října 1999 a rozsudkem ze dne 18. dubna 2002 z důvodu naprosté jasnosti zrušených ustanovení.

44 Pokud se dále jedná o údajně omluvitelnou povahu nesprávného právního posouzení, kterého se dopustila Rada, žalobci zdůrazňují, že ustanovení dotčená v rozsudku ze dne 5. října 1999 nejsou zrušenými ustanoveními. Nařízení č. 685/95, které bylo předmětem prvního rozsudku, totiž neobsahovalo úplnou právní úpravu režimu převodu kvót, který byl zkoumán v druhé žalobě, jelikož výměna kvót prohlášená za protiprávní předpokládala existenci práva rybolovu ve prospěch Portugalské republiky v oblasti ICES VIII. Toto právo rybolovu bylo přitom vytvořeno pouze zrušenými ustanoveními. Neexistuje tedy rozpor v soudním výkladu podobného ustanovení. Podle žalobců rozsudek ze dne 5. října 1999 naopak v bodech 51 a 52 potvrdil skutečnost, že převod, který nedodržuje celkovou rovnováhu podílů, tj. kvót na oblast za použití zásady relativní stability, nemůže být legální. V bodu 45 rozsudku ze dne 18. dubna 2002 Soudní dvůr právě potvrdil kogentní povahu dodržování národních kvót, které je podmínkou převodu mezi jednotlivými oblastmi. Povolení převodu kvót pro sardele v oblasti ICES VIII mezi Portugalskou republikou a Francouzskou republikou bez předchozích schválení společného TAC pro dotyčné oblasti Radou krom toho představovalo neomluvitelnou chybu, jelikož k němu došlo v rozporu s právními úpravami přijatými Radou.

45 Pokud jde konečně o úmyslnou povahu porušení, mají žalobci za to, že Rada si byla plně vědoma skutečnosti, že použila právní fikce, aby zbavila Španělské království jeho nároku na kvótu pro sardele rovnající se 90% rybolovných práv v oblasti ICES VIII, jelikož, jak vyplývá z bodu 36 rozsudku ze dne 18. dubna 2002 a z bodu 25 rozsudku ze dne 5. října 1999, Rada sama konstatovala, že nemohla legálně změnit rozdělení kvót, aniž by předtím získala od Španělského království zřeknutí se jeho kvóty na sardele, ani, pokud by se tak nestalo, odůvodnit podstatné zvýšení TAC v poměru rovnajícímu se desetinásobku rybolovných práv pro sardele, které navrhla přiznat Francouzské republice v oblasti ICES VIII.

46 V důsledku toho se Rada tím, že přijala dotčená protiprávní ustanovení, dopustila dostatečně závažného porušení práva Společenství.

47 Pokud jde o argument Komise, podle kterého Soudní dvůr v rozsudku z 18. dubna 2002 nerozhodoval o zásadě právní jistoty a ochrany legitimního očekávání, žalobci tvrdí, že mají právo dovolávat se všech právních argumentů, které jim připadají vhodné na podporu svých nároků, bez ohledu na to, zda byly přijaty Soudním dvorem v rámci žaloby na neplatnost, či nikoliv. Podle jejich názoru, jelikož žaloba na neplatnost je autonomní ve vztahu k žalobě na uplatnění odpovědnosti, jedinou spojitost existující mezi žalobou na neplatnost podanou Španělským královstvím a probíhajícím řízením představuje skutečnost, že rozhodnutí vydané v rámci první žaloby rozhodlo otázku existence protiprávního jednání na straně Rady, což je jedno z kritérií pro založení odpovědnosti Společenství, které tak musí být považováno za splněné.

48 Co se týče argumentu Komise, podle kterého nařízení přijatá Radou stanovící TAC mají jednoletou povahu a mohou se legitimně lišit rok od roku, takže nedošlo k porušení zásad právní jistoty a ochrany legitimního očekávání, žalobci uplatňují, že předmětem probíhajícího řízení je rozdělení kvót mezi členské státy poté, co byl TAC stanoven, které by ve všech případech a pro každý rok, kdy byl protiprávní převod povolen, muselo být pro oblast ICES VIII v poměru 90:10 mezi kvótou přidělenou Španělskému království a kvótou přidělenou Francouzské republice, což nebyl ten případ.

49 Pokud zadruhé jde o porušení právních norem přiznávajících práva jednotlivcům, žalobci nejprve tvrdí, že zásada relativní stability porušená Radou v ustanoveních zrušených rozsudkem ze dne 18. dubna 2002 představuje vyšší právní pravidlo.

50 Podle žalobců čl. 161 odst. 1 písm. f) aktu o přistoupení obsahuje jednu ze základních zásad společné rybářské politiky. Krom toho nařízení, jejichž ustanovení byla zrušena, byla ročními prováděcími nástroji nařízení č. 3760/92 a č. 685/95. Proto, ačkoliv se jedná o normy stejné právní síly, uvedená nařízení musí dodržovat svým cílem a obsahem zásady stanovené v posledně uvedených nařízeních, které určují cíle stanovené primárním právem, zejména článkem 33 ES.

51 Žalobci v tomto ohledu upřesňují, že možnost postoupit práva rybolovu tvrzená Radou rovněž vyplývá z provádění zásady relativní stability. V každém případě se v projednávaném případě jedná o předchozí rozdělení kvót. Jak přitom vyplývá z bodu 47 rozsudku ze dne 18. dubna 2002, výměna rybolovných zdrojů předpokládá, že tyto zdroje byly předem přiděleny v souladu se zásadou relativní stability, a vyžaduje žádost dotyčných členských států. Soudní dvůr mimoto uznal, že zásada relativní stability je vyšším právním pravidlem a zrušil ustanovení, která před ním byla napadena.

52 Žalobci dále uplatňují, že akt o přistoupení tím, že Španělskému království poskytuje 90% odlovu sardele v oblasti ICES VIII, zásada relativní stability, která poskytuje dodatečné záruky týkající se zachování tohoto podílu, jakož i meze uložené Radě čl. 8 odst. 1 písm. ii) nařízení č. 3760/92, tedy existence žádosti dotyčného členského státu a bodem 1.1.1 druhým pododstavcem písm. i) přílohy IV nařízení č. 685/95, tedy stanovení jednotného TAC, vytvářejí práva, jichž jsou sami příjemci, nebo přinejmenším legitimní očekávání takových práv. Pokud totiž kvóta 90% z TAC sardele pro spornou oblast náleží Španělskému království, jsou příjemci práv rybolovu pro tento druh v této oblasti hospodářské subjekty, které provádějí odlovy, v projednávaném případě žalobci a ostatní podniky vlastnící lodě oprávněné k rybolovu.

53 V tomto ohledu žalobci zaprvé uvádějí, že podle dvanáctého a čtrnáctého bodu odůvodnění nařízení č. 3760/92 se rozdělení kvót uskutečňuje v závislosti na

významu tradičních rybolovných činností, zvláštních potřebách regionů, ve kterých je místní obyvatelstvo obzvláště závislé na rybolovu a souvisejících činnostech, jakož i na dočasné biologické situaci populací, což ukazuje, že zvláštní situace hospodářských subjektů oprávněných provozovat činnost v oblasti ICES VIII, jakož i jejich práva byla vzata v úvahu při stanovení TAC sardele v uvedené oblasti.

54 Žalobci mají za to, že uznání práva nebo legitimního očekávání práva, které vyplývá ze zásady relativní stability ve prospěch žalobců, je jediným výkladem slučitelným s *ratio legis* normy, a sice zachováním životní úrovně dotčeného obyvatelstva, a nikoliv „obohacením" právního dědictví států uznáním nároku takového obyvatelstva, jehož hospodářská hodnota je nezpochybnitelná, v projednávané věci nároku na rybolovná práva. V důsledku toho je stát pouze fiduciárním držitelem rybolovných práv pro sardele přidělených podle zásady relativní stability, která je uvedena v aktu o přistoupení ve formě kvóty, jelikož skutečnými hospodářskými nositeli dotčených rybolovných práv jsou rybářské lodi španělského loďstva lovící sardele ve vodách Gaskoňského zálivu, které jsou zapsány v dotyčném seznamu a jsou oprávněny vykonávat tam své činnosti.

55 Pokud jde o argument Komise, podle kterého Soud již ve svém rozsudku ze dne 6. prosince 2001, Area Cova a další v. Rada a Komise (T-196/99, Recueil, s. II-3597) rozhodl, že zásada relativní stability nemůže přiznat jednotlivcům subjektivní práva, jejichž porušení by vedlo ke vzniku práva na náhradu škody, žalobci uplatňují, že věta citovaná Komisí je úvahou *obiter dictum*, uskutečněnou Soudem v souvislosti, ve které nešlo o použití zásady relativní stability. Takové prohlášení nepředstavovalo *ratio decidendi* rozsudku, a v důsledku toho tvrzení, které obsahuje, nemůže být v žádném případě považováno za judikaturu pro účely sledované Komisí.

56 Žalobci krom toho připomínají, že Soud jasně prokázal, že zúčastněné osoby v každém případě mohly, pokud se pokládaly za poškozené škodou vyplývající

bezprostředně z deváté rubriky přílohy I D nařízení č. 2742/1999, zpochybnit toto dotčené ustanovení v rámci řízení na uplatnění mimosmluvní odpovědnosti stanovené v článcích 235 ES a 288 ES (usnesení ze dne 19. září 2001, bod 85).

57 Tvrdí, že pokud by byla přijata teze Komise, byla by porušena zásada práva na účinnou soudní ochranu. Protiprávní akt Rady by totiž v každém případě zůstal nepotrestán, poněvadž škody, kterých je příčinou, by nemohly být nahrazeny, jelikož stát nemůže požadovat odškodnění. Žalující majitelé lodí by byli zbaveni práva rybolovu – nebo přinejmenším legitimního očekávání takového práva – které jim samo právo Společenství přiznává, a v důsledku toho odlovů, ke kterým by výkon tohoto práva vedl a které byly nicméně uskutečněny loďstvem majícím prospěch z převodu. Konečně poté, co došlo k výměně kvót, skutečné přidělení rybolovných zdrojů bylo bez nepříznivých následků uskutečněno v rozporu s ustanovením čl. 161 odst. 1 písm. f) aktu o přistoupení.

58 Zadruhé žalobci připomínají, že podle článku 33 ES je jedním z cílů sledovaných společnou zemědělskou politikou zajištění odpovídající životní úrovně zemědělského obyvatelstva, zejména zvýšením individuálních příjmů osob zaměstnaných v zemědělství. Za účelem dosažení tohoto cíle účel kvót spočívá v zajištění každému členskému státu podílu na TAC Společenství v závislosti na výše uvedených kritériích. Žalobci však zdůrazňují, že pouze rybářské lodi, které plují pod vlajkou každého členského státu nebo jsou tam registrovány, mohou lovit v kvótách přidělených danému členskému státu (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 1989, Jaderow, C-216/87, Recueil, s. 4509, bod 16).

59 Zatřetí žalobci zdůrazňují jednak, že podle španělského zákona č. 3/2001 rozdělení rybolovných práv mezi lodě může být vyjádřeno prostřednictvím objemu odlovu a provedeno v závislosti na rybolovné činnosti vykonávané v minulosti, a jednak, že úprava nebo snížení rybolovných práv uložené Evropskou unií nebo mezinárodními

smlouvami se musí přiměřeně dotknout každé lodi podle zásady ekvity, tak aby relativní postavení každého subjektu zůstalo zachováno. Z toho vyplývá, že snížení kvóty pro sardele přidělené Španělskému království mělo nepříznivý dopad na práva nabytá žalobci.

60 Rada podporovaná Komisí uplatňuje, že první podmínka pro to, aby bylo právo na náhradu škody uznáno právem Společenství, není splněna, jelikož jednak právní normy porušené Radou nepřiznávaly práva jednotlivcům a jednak tato porušení nebyla dostatečně závažná.

Závěry Soudu

61 Jak bylo připomenuto v bodu 34 výše, první podmínka, aby bylo právo na náhradu škody uznáno právem Společenství, spočívá v porušení právní normy dotyčným orgánem Společenství, právní normy, které musí přiznávat práva jednotlivcům a jejíž porušení musí být dostatečně závažné.

62 Za těchto podmínek je třeba postupně zkoumat, zda Rada tím, že jednala vytýkaným způsobem, porušila právní normu, a v případě kladné odpovědi, zda tato norma přiznává práva jednotlivcům a zda je její porušení dostatečně závažné.

K protiprávnosti jednání vytýkaného Radě

63 Úvodem je třeba přesně určit jednání Rady, jehož protiprávnost je tvrzena žalobci.

64 Není sporné, že projednávanou žalobou se žalobci domáhají získání náhrady škody, která jim byla způsobena zrušenými ustanoveními, kterými Rada povolila Portugalské republice pro období mezi roky 1996 a 2001 odlovit část její kvóty pro sardele ve vodách oblasti ICES VIII, které spadají pod svrchovanost nebo jurisdikci Francouzské republiky. Toto povolení rybolovu poskytnuté Portugalské republice v oblasti ICES VIII bylo Soudním dvorem v rozsudku ze dne 18. dubna 2002 prohlášeno za protiprávní.

65 Je třeba připomenout, že účelem zrušených ustanovení bylo provedení bodu 1.1.1 druhého pododstavce písm. i) přílohy IV nařízení č. 685/95, podle kterého v rámci dohody o výměně rybolovných práv, která může být obnovena mlčky na období 1995–2002, Portugalská republika postoupila Francouzské republice 80% svých rybolovných práv v oblasti ICES VIII, aby toto množství bylo odloveno výhradně ve vodách pod svrchovaností nebo jurisdikcí Francouzské republiky v oblasti ICES VIII. Nicméně vzhledem k tomu, že Portugalská republika neměla v oblasti ICES VIII práva rybolovu, zrušená ustanovení taková práva vytvářela.

66 Je třeba zdůraznit, že jestliže v rozsudku ze dne 18. dubna 2002 Soudní dvůr zrušil povolení udělené Radou Portugalské republice k tomu, aby odlovila část své kvóty pro sardele v oblasti ICES VIII, nerozhodl naopak o legalitě postoupení rybolovných práv v oblasti ICES VIII Portugalskou republikou Francouzské republice, přičemž toto postoupení bylo potvrzeno v jeho rozsudku ze dne 5. října 1999.

67 V tomto rozsudku totiž Soudní dvůr zamítl žalobní důvody na zrušení předložené Španělským královstvím proti ustanovení stanovícímu toto postoupení, a sice bodu 1.1.1 druhému pododstavci písm. i) přílohy IV nařízení č. 685/95. O slučitelnosti tohoto ustanovení s právem Společenství bylo rovněž definitivně rozhodnuto rozsudkem ze dne 5. října 1999, který v tomto bodu tvoří překážku věci rozsouzené (viz v tomto smyslu stanovisko generálního advokáta Albera předcházející rozsudku ze dne 18. dubna 2002, Recueil, s. I-3441, body 47 a 79).

68 Naproti tomu je třeba zkoumat, zda protiprávní povolení odlovu části kvóty pro sardele v oblasti ICES VIII udělené Portugalské republice představuje jednání, které by mohlo zavdat příčinu k náhradě škody. V tomto ohledu žalobci uplatňují, že jednání Rady, které způsobilo jejich škodu, porušilo zásadu relativní stability, akt o přistoupení, zásady právní jistoty a legitimního očekávání a že toto jednání představovalo zneužití pravomoci.

— K porušení zásady relativní stability

69 Je třeba připomenout, že rozsudkem ze dne 18. dubna 2002 Soudní dvůr rozhodl, že Rada tím, že povolila Portugalské republice zrušenými ustanoveními odlovit část její kvóty pro sardele v oblasti ICES VIII v letech 1996 a 2001, porušila zásadu relativní stability, jelikož Španělsko nezískalo 90% rybolovných práv, která mu byla přidělena v oblasti ICES VIII.

— K ostatním porušením tvrzeným žalobci

70 Žalobci uplatňují, že jednání vytýkané Radě porušilo, kromě zásady relativní stability, akt o přistoupení, zásady právní jistoty a legitimního očekávání a že toto jednání představovalo zneužití pravomoci.

71 Je pravdou, že Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 18. dubna 2002 nekonstatoval, že se Rada dopustila výše uvedených porušení a zneužití.

72 Nicméně je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je žaloba na náhradu škody autonomní vzhledem k žalobě na neplatnost (usnesení Soudního dvora ze dne 21. června 1993, Van Parijs a další v. Rada a Komise, C-257/93, Recueil, s. I-3335, body 14 a 15, a rozsudek Soudu ze dne 16. dubna 1997, Hartmann v. Rada a Komise, T-20/94, Recueil, s. II-595, bod 115), takže zrušení aktu, který vedl ke vzniku škod, nebo konstatování jeho neplatnosti nejsou nezbytné pro podání žaloby na náhradu škody.

73 Existence práva na náhradu škody podle práva Společenství přitom závisí na povaze tvrzených porušení, neboť použití čl. 288 druhého pododstavce ES vyžaduje, aby tvrzené porušení bylo dostatečně závažné a aby porušená právní norma přiznávala práva jednotlivcům.

74 V důsledku toho je na místě zkoumat, zda jednání vytýkané Radě porušilo, vedle zásady relativní stability, akt o přistoupení, zásady právní jistoty a legitimního očekávání a zda toto jednání představovalo zneužití pravomoci.

75 Nejprve je třeba konstatovat, že porušení aktu o přistoupení je prokázáno, jelikož Rada tím, že povolila Portugalské republice odlovit část její kvóty pro sardele v oblasti ICES VIII, zbavila, jak konstatoval Soudní dvůr v bodu 42 rozsudku ze dne 18. dubna 2002, Španělské království 90% rybolovných práv TAC sardele v oblasti ICES VIII, která mu byla přidělena. Přidělení 90% rybolovných práv z TAC sardele v dané oblasti Španělskému království je totiž stanoveno čl. 161 odst. 1 písm. f) aktu o přistoupení.

76 Pokud se dále jedná o zásady právní jistoty a legitimního očekávání, Soud naopak konstatuje, že jejich porušení není prokázáno. Teze žalobců se totiž opírá o předpoklad, podle kterého Rada v každém případě nemohla legálně povolit Portugalské republice lovit sardele v oblasti ICES VIII. Tento předpoklad je však chybný. V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr v rozsudku ze dne 18. dubna 2002 rozhodl:

„44 Napadená ustanovení nemohou být odůvodněna čl. 11 odst. 1 ve spojení s bodem 1.1.1 druhým pododstavcem písm. i) přílohy IV nařízení č. 685/95, jelikož posledně uvedené ustanovení stanoví, že poté, co je společný TAC sardele stanoven pro oblasti ICES VIII a IX, je 80% rybolovných práv Portugalska každoročně postoupeno Francii a musí být odloveno výhradně ve vodách pod svrchovaností nebo jurisdikcí Francie.

45 Zjištění, podle kterého postoupení rybolovných práv Portugalské republiky Francouzské republice bylo uskutečněno v rámci společného TAC pokrývajícího oblasti ICES VIII a IX, který je uveden v bodech 51 a 52 [rozsudku ze dne 5. října 1999] se jeví jako nepřesné. Aby podmínka stanovení společného TAC sardele pro oblasti ICES VIII a IX, které bod 1.1.1 druhý pododstavec písm. i) přílohy IV nařízení č. 685/95 podřizuje výměnu rybolovných práv mezi Portugalskou republikou a Francouzskou republikou, byla splněna, bylo by třeba, aby Rada stanovila jediný TAC sardele pro oblasti ICES VIII a ICES IX, X a CECAF 34.1.1, což neučinila, jak uznala ve svých písemnostech. Údajné společné řízení dvou odlišných TAC tvrzené Radou totiž tuto podmínku nemůže splňovat. Navíc v projednávané věci není zpochybňováno, že se tyto dva TAC týkají dvou biologicky odlišných populací.

[...]

47 Napadená ustanovení nemohou být odůvodněna ani čl. 8 odst. 4 písm. ii) a čl. 9 odst. 1 nařízení č. 3760/92, která stanoví uzavření dohod týkajících se výměn kvót. Článek 8 odst. 4 písm. ii) totiž výslovně stanoví, že žádost bezprostředně dotčených členských států je nezbytná pro to, aby taková výměna byla Radou vzata v úvahu. V projednávané věci přitom taková žádost nebyla podána Španělským královstvím, které je přesto bezprostředně dotčeno, jelikož výměna kvót měla za následek zvýšení rybolovných práv pro sardele v oblasti ICES VIII. Pokud jde o čl. 9 odst. 1, je třeba konstatovat, že výměna rybolovných zdrojů, jak je stanovena tímto článkem, předpokládá, že byly předtím přiděleny v souladu se zásadou relativní stability. Tak tomu přitom v letech 1996 až 2001 nebylo, jak vyplývá z bodu 42 tohoto rozsudku."

77 Z toho vyplývá, že Rada byla v zásadě oprávněna, podle bodu 1.1.1 druhého pododstavce písm. i) přílohy IV nařízení č. 685/95 a čl. 8 odst. 4 písm. ii) nařízení č. 3760/92, povolit Portugalské republice odlovit sardele v oblasti ICES VIII za předpokladu, že buď byl stanoven společný TAC sardele pro oblasti ICES VIII a pro oblast ICES IX, nebo že o to všechny bezprostředně dotčené státy požádaly.

78 V důsledku toho žalobci nemohou tvrdit, že zásada relativní stability byla porušena zrušenými ustanoveními, jelikož použitelný právní rámec v zásadě opravňoval Radu k jejich přijetí. Ze stejného důvodu žalobci dále nebyli oprávnění vkládat své legitimní očekávání do zachování existující situace, jelikož ta mohla být změněna Radou na základě její posuzovací pravomoci, a to zvláště v oblasti, jakou je oblast společné zemědělské politiky, v jejímž rámci mají orgány širokou posuzovací pravomoc (viz v tomto smyslu rozsudek Area Cova a další v. Rada, bod 55 výše, bod 122).

79 Pokud se konečně jedná o tvrzené zneužití pravomoci, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury je akt postižený zneužitím pravomoci, pouze pokud je na základě objektivních, relevantních a shodujících se indicií zřejmé, že byl přijat za výlučným nebo alespoň rozhodujícím účelem dosáhnout jiných cílů než cílů sledovaných žalovaným orgánem nebo když obejde zvláštní postup stanovený ve Smlouvě (rozsudek Rica Foods a Free Trade Foods v. Komise, bod 34 výše, bod 200).

80 V projednávané věci je přitom třeba konstatovat, že žalobci nepředložili žádnou indicii, ze které by vyplývalo, že zrušená ustanovení nebyla přijata za účelem „zajištění lepšího využití rybolovných práv pro sardele" *(neoficiální překlad),* jak stanoví čtvrtý bod odůvodnění nařízení č. 746/95.

81 Ze všech těchto úvah vyplývá, že jednání vytýkané Radě je protiprávní v tom, že porušuje zásadu relativní stability a akt o přistoupení.

82 Za těchto podmínek je třeba dále zkoumat, zda právní normy porušené Radou přiznávaly práva jednotlivcům a případně zda jsou tato porušení dostatečně závažná.

K existenci právní normy přiznávající práva jednotlivcům

83 Aby byla podle judikatury založena mimosmluvní odpovědnost Společenství, musí se vytýkaná protiprávnost týkat porušení právní normy přiznávající práva jednotlivcům (rozsudek Bergaderm a Goupil v. Komise, bod 34 výše, bod 42, a Komise v. Camar a Tico, bod 34 výše, bod 53).

84 Proto je třeba zkoumat, v jakém rozsahu mohou být zásada relativní stability a čl. 161 odst. 1 písm. f) aktu o přistoupení považovány za normy přiznávající práva jednotlivcům.

85 V tomto ohledu musí být úvodem poznamenáno, že v rozporu s tím, co tvrdí Rada, není významné, zda porušená norma představuje vyšší právní pravidlo, či nikoliv (viz v tomto smyslu rozsudek Bergaderm a Goupil v. Komise, bod 34 výše, body 41, 42 a 62). Argumenty předložené účastníky řízení k tomuto bodu jsou proto nerelevantní.

86 Dále je třeba uvést, že podle judikatury právní norma přiznává práva jednotlivcům, pokud se porušení týká ustanovení, které vytváří práva, která vnitrostátní soudy musejí chránit, takže má přímý účinek (rozsudek ze dne 5. března 1996, Brasserie du pêcheur a Factortame, C-46/93 a C-48/93, Recueil, s. I-1029, bod 54), které vytváří výhodu, jež může být kvalifikována jako nabyté právo (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 29. ledna 1998, Dubois et Fils v. Rada a Komise, T-113/96, Recueil, s. II-125, body 63 až 65), jehož funkcí je ochrana zájmů jednotlivců (rozsudek Soudního dvora ze dne 25. května 1978, HNL a další v. Rada a Komise, 83/76 a 94/76, 4/77, 15/77 a 40/77, Recueil, s. 1209, bod 5), nebo které přiznává práva ve prospěch jednotlivců, jejichž obsah může být dostatečně určen (rozsudek Soudního dvora ze dne 8. října 1996, Dillenkofer a další, C-178/94, C-179/94, C-188/94 až C-190/94, Recueil, s. I-4845, bod 22).

87 Musí být připomenuto, že podle čl. 8 odst. 4 písm. i) a ii) nařízení č. 3760/92 Rada rozděluje rybolovná práva mezi členské státy tak, aby byla zajištěna relativní stabilita rybolovných činností každého členského státu pro každou z dotyčných populací. Na základě této zásady čl. 161 odst. 1 písm. f) aktu o přistoupení přidělil Španělskému království podíl 90% z TAC sardele v oblasti ICES VIII, přičemž zbývajících 10% bylo přiděleno Francii. Je to toto rozdělení, které Rada porušila tím, že přijala zrušená ustanovení, jelikož ta měla za účinek, že Španělské království nezískalo 90% rybolovných práv pro sardele v uvedené oblasti.

88 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že v rozsudku Area Cova a další v. Rada a Komise, bod 55 výše (bod 152), Soud již rozhodl, že, jelikož předmětem zásady relativní stability jsou pouze vztahy mezi členskými státy, nemůže jednotlivcům přiznávat subjektivní práva, jejichž porušení by vedlo ke vzniku práva na náhradu škody na základě článku 288 druhého pododstavce ES.

89 Zásada relativní stability totiž odráží kritérium rozdělení rybolovných práv Společenství mezi členské státy ve formě kvót přidělovaných členským státům. Jak Soudní dvůr rozhodl (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. října 1992, Portugalsko a Španělsko v. Rada, C-63/90 a C-67/90, Recueil, s. I-5073, bod 28), jelikož zásada relativní stability nepřiznává rybářům žádné záruky odlovu určitého množství ryb, musí být požadavek relativní stability chápán jako značící výlučně zachování nároku na určitý procentní podíl stanovený pro každý členský stát při tomto rozdělení.

90 Krom toho je rovněž třeba zdůraznit, že podle čl. 9 odst. 1 nařízení č. 3760/92 si členské státy mohou vyměňovat celé nebo části dostupných rybolovných zdrojů, které jim byly přiděleny, jak to prokazuje skutkový stav projednávané věci. Postup, který musí být dodržen pro uskutečnění takové výměny, neukazuje rovněž indicie umožňující dospět k závěru o existenci práv, jejichž nositeli by byli rybáři postupujícího členského státu.

91 Rovněž, jak Soud uvedl v bodu 54 usnesení ze dne 19. září 2001, předmětem čl. 161 odst. 1 písm. f) aktu o přistoupení je výlučně stanovit rozdělení kvóty pro sardele v oblasti ICES VIII a neobsahuje žádný odkaz na situaci rybářů lovících sardele ze dvou zemí, kteří mohou v této oblasti lovit, ani, *a fortiori*, povinnost Rady vzít v úvahu zvláštní situaci těchto rybářů, když povoluje převod kvóty pro sardele v oblasti přilehlé k této oblasti.

92 Z toho vyplývá, že poskytnutí podílu 90% z TAC sardele v oblasti ICES VIII podle zásady relativní stability Španělskému království jako takové nepřiznává španělským rybářům žádné právo lovit sardele v této oblasti, jelikož taková případná rybolovná práva vyplývají výlučně z vnitrostátních právních předpisů určujících podmínky výkonu rybolovu sardele v oblasti ICES VIII.

93 Za těchto podmínek je namístě domnívat se, že zásada relativní stability a čl. 161 odst. 1 písm. f) aktu o přistoupení určují s dostatečnou přesností státy jako nositele práv rybolovu a definují obsah těchto práv, takže uvedené právní normy nepřiznávají práva jednotlivcům ve smyslu výše uvedené judikatury.

94 Jak to uplatňují žalobci, podle třináctého bodu odůvodnění nařízení č. 3760/92 musí sice relativní stabilita stanovená uvedeným nařízením zohledňovat zvláštní potřeby regionů, ve kterých je místní obyvatelstvo obzvláště závislé na rybolovu a souvisejících činnostech. Jak již Soudní dvůr rozhodl, vyplývá z toho, že účel rybolovných kvót spočívá v zajištění každému členskému státu podílu na TAC Společenství, určeného v podstatě v závislosti na odlovech, z kterých měly prospěch před zavedením režimu kvót tradiční rybolovné činnosti, místní obyvatelstvo závislé na rybolovu a související průmysl tohoto členského státu (rozsudek Soudního dvora ze dne 19. února 1998, NIFPO a Northern Ireland Fishermen's Federation, C-4/96, Recueil, s. I-681, bod 47, viz rovněž, pokud jde o nařízení č. 170/83, rozsudky Soudního dvora ze dne 14. prosince 1989, Agegate, C-3/87, Recueil, s. 4459, bod 24, a Jaderow, bod 58 výše, bod 23).

95 Soudní dvůr má v důsledku toho za to, že Radě přísluší při rozdělování rybolovných práv mezi členské státy uvést pro každou z dotyčných populací do souladu zájmy, které zastupuje každý členský stát, pokud jde zejména o jeho tradiční rybolovné činnosti a případně jeho obyvatelstvo, jakož i místní průmysl závislý na rybolovu (rozsudek NIFPO a Northern Ireland Fishermen's Federation, bod 94 výše, bod 48).

96 Nicméně je na místě uvést, že v bodu 153 rozsudku Area Cova a další v. Rada a Komise, bod 55 výše, Soud rovněž rozhodl, že tradiční práva rybolovu jsou nabyta ve prospěch států, nikoliv jednotlivých majitelů lodí, takže ti se nemohou dovolávat subjektivního práva, jehož porušení by vedlo ke vzniku jejich práva na náhradu škody na základě čl. 288 druhého pododstavce ES.

97 Z toho vyplývá, že zásada relativní stability a čl. 161 odst. 1 písm. f) aktu o přistoupení nepřiznávají práva jednotlivcům ve smyslu uvedené judikatury. V důsledku toho, aniž by bylo třeba zkoumat dostatečně závažnou povahu porušení těchto norem Radou, je namístě konstatovat, že první podmínka pro to, aby bylo právo na náhradu škody uznáno právem Společenství, není v projednávané věci splněna.

2. *K tvrzené škodě*

Argumenty účastníků řízení

98 Žalobci uplatňují, že jim protiprávnost vytýkaná Radě způsobila čtyři typy škod.

99 Zaprvé žalobci uvádějí, že bezprostředním účinkem zrušených ustanovení bylo zbavení španělského loďstva v Gaskoňském zálivu 90% odlovů rybolovných práv v „novém TAC" vypočteném sečtením formálně schváleného TAC pro každý rybolovný rok v oblasti ICES VIII a dodatečných tun sardele přidělených francouzskému loďstvu v oblasti ICES VIII v návaznosti na převod portugalské

kvóty v oblasti ICES IX, který Rada povolila. Sardele ulovené v oblasti ICES VIII totiž představují jedinou odlišně řízenou jednotku. V důsledku toho je veškerý odlov uskutečněný v moři jednou rybářskou jednotkou vyňat z TAC oblasti ICES VIII a nadále není dostupný pro ostatní rybářské jednotky loďstva, které tam je oprávněno lovit.

100 Podle žalobců je tato škoda skutečná a určitá. Jelikož 90% z TAC sardele v oblasti ICES VIII, který je stanovován Radou každý rok, náleží španělskému loďstvu a převod kvót mezi oblastmi byl protiprávní, vede zvýšení TAC, není-li vzata v úvahu zásada relativní stability, nevyhnutelně k závěru, že v průběhu období, kdy toto faktické zvýšení TAC bylo účinné, bylo španělské loďstvo, a tedy žalobci zbaveni části práv rybolovu, která by jim byla přidělena v TAC skutečně existujícím v průběhu těchto let, který mohl být vypočten přičtením k TAC sardele stanovenému v nařízeních, tedy 33 000 tun ročně, TAC, jenž odpovídá povolenému převodu, tedy 5 008 tunám v letech 1996, 1997, 1997 a 1999, v roce 2000 3 000 tunám a v roce 2001 4 176 tunám. Tato škoda byla způsobená přímo žalobcům, jelikož byli nositeli práv rybolovu podle kvót.

101 Žalobci sice připouštějí, že proto, aby škoda vznikla, sardele musely být odloveny a je pravděpodobné, že by španělské loďstvo neodlovilo celou kvótu přidělenou Španělskému království ani v případě neexistence převodu. Nicméně bylo prokázáno, že k převodu došlo a že sardele byly odloveny nikoliv loďstvem španělským, nýbrž francouzským, a to nad rámec kvóty přidělené Francouzské republice.

102 Na základě hospodářského vyčíslení své škody provedeného Tecnológico Pesquero y Alimentario (dále jen „zpráva AZTI"), které je připojeno k žalobě, mají žalobci za to, že protiprávní postoupení kvót se projevilo průměrným zvýšením odlovu v oblasti ICES VIII o 4 500 tun ročně, které bylo vypočteno odečtením kvóty TAC,

která byla přidělena francouzskému loďstvu bez postoupení prohlášeného za protiprávní, od celkových odlovů uskutečněných francouzským loďstvem. Žalobci odhadují celkovou hodnotu nadměrných odlovů francouzského loďstva ve srovnání s kvótou, kterou by mohlo využívat bez převodů v letech 1996 až 2001, na 51 722 830 eur.

103 Žalobci v tomto ohledu upřesňují, že se tak jejich žaloba netýká nadměrných rybolovných práv francouzského loďstva, nýbrž nadměrných odlovů uskutečněných ve srovnání s rybolovnými právy, která tomuto loďstvu legálně náležela. Utrpěná škoda proto nemůže záviset, jak to tvrdí Rada, na skutečnosti, zda španělské loďstvo odlovilo množství sardelí blízké mezi odlovů stanovené nařízeními, či nikoliv, ale na nesporné skutečnosti, totiž nadměrných odlovech uskutečněných francouzským loďstvem z důvodu protiprávního převodu kvót.

104 Zadruhé mají žalobci za to, že protiprávnost, které se dopustila Rada, jim způsobila dodatečnou škodu tím, že způsobila změnu tržních podmínek v autonomním společenství Baskicko v průběhu dotčeného období, jelikož jak poptávka, tak ceny poklesly. Na základě zprávy AZTI žalobci v tomto ohledu odhadují svou celkovou škodu za období let 1996 až 2001 na 3 953 989 eur.

105 Zatřetí mají žalobci za to, že protiprávnost vytýkaná Radě oslabila konkurenční postavení španělského loďstva ve prospěch francouzského loďstva, jelikož Francie byla schopna podpořit své loďstvo působící v dotčeném lovišti z velké části díky postoupení rybolovných práv zrušenému Soudním dvorem. Žalobci se v tomto ohledu opírají o tři relevantní parametry umožňující změřit činnost francouzského loďstva, a sice vývoj počtu rybářských lodí a používaných postupů, celkové odlovy a nepřímé meze intenzity rybolovu, které vyplývají z předčasného vyčerpání francouzské kvóty TAC sardele v oblasti ICES VIII. Z toho naopak vyplývá, že životaschopnost španělského loďstva v Gaskoňském zálivu byla středně-

a dlouhodobě vážně ohrožena z důvodu nadměrného využívání společných zdrojů v oblasti Biskajského zálivu a snížení populace sardele v oblasti ICES VIII, které je toho výsledkem. To se projevilo zároveň poklesem možnosti skutečných odlovů pro loďstvo, nezávisle na stanoveném TAC, a významným rizikem snížení TAC sardele Společenství pro toto loviště.

106 Začtvrté žalobci tvrdí, že postoupení rybolovných práv ve prospěch francouzského loďstva v oblasti ICES VIII je jedním z hlavních důvodů nadměrného využívání zdrojů, jelikož umožňuje tomuto loďstvu, aby lovilo prakticky celoročně. Jako důkaz žalobci uvádějí, že španělské loďstvo nebylo schopno vyčerpat svoji kvótu TAC sardele v průběhu posledních let z důvodů nadměrných odlovů uskutečněných na této populaci francouzským loďstvem. Skutečná a určitá škoda způsobená španělskému loďstvu nadměrným využíváním zdrojů francouzským loďstvem se až do současnosti projevuje nemožností uskutečnit významnější odlovy. V budoucnu bude spočívat v nižších skutečných odlovech, jelikož populace sardele se zmenšuje, ovlivňujíc hospodářskou středně- a dlouhodobou životaschopnost španělského loďstva.

107 Podle žalobců oslabení konkurenčního postavení španělského loďstva a nadměrné využívání zdrojů jsou škodami skutečnými a určitými, nezávisle na skutečnosti, že jejich přesný výpočet musí být proveden později a odděleně.

108 Pokud jde o kritiku Rady uplatněnou proti metodě použité zprávou AZTI, žalobci uplatňují jednak, že veškeré vyčíslení *lucrum cessans* nebo *damnum emergens* nutně předpokládá předchozí odhad zisku, kterého mohlo být dosaženo, pokud by skutečnost vedoucí ke vzniku škody nenastala, a jednak, že zpráva AZTI použila metodu, kterou ekonomové považují za vědecky nejplatnější pro stanovení podílu na celkové škodě pro každou loď španělského loďstva patřící jednomu ze žalobců. Pokud Rada zamýšlí zpochybnit kvalitu této metody nebo její vědeckou přesnost, musí k tomu předložit důvody.

109 Rada má za to, že žalobci nepředložili důkaz, že utrpěli nějakou škodu.

Závěry Soudu

110 Aby byla podle judikatury založena mimosmluvní odpovědnost Společenství na základě čl. 288 druhého pododstavce ES, musí poškozená osoba prokázat existenci tvrzené škody. Tato škoda musí být skutečná a určitá (rozsudek Soudního dvora ze dne 27. ledna 1982, Birra Wührer a další v. Rada a Komise, 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 a 5/81, Recueil, s. 85, bod 9, rozsudek Soudu ze dne 2. července 2003, Hameico Stuttgart a další v. Rada a Komise, T-99/98, Recueil, s. II-2195, bod 67), jakož i vyčíslitelná (rozsudek Soudu ze dne 16. ledna 1996, Candiotte v. Rada, T-108/94, Recueil, s. II-87, bod 54). Naopak škoda čistě hypotetická a neurčitá nezakládá právo na náhradu škody (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 11. července 1997, Oleifici Italiani v. Komise, T-267/94, Recueil, s. II-1239, bod 73).

111 Žalobcům přísluší, aby soudu Společenství předložili důkazy za účelem prokázání existence a rozsahu své škody (rozsudky Soudu ze dne 9. ledna 1996, Koelman v. Komise, T-575/93, Recueil, s. II-1, bod 97, a ze dne 28. dubna 1998, Dorsch Consult v. Rada a Komise, T-184/95, Recueil, s. II-667, bod 60; viz v tomto smyslu rovněž rozsudek Soudního dvora ze dne 21. května 1976, Roquette Frères v. Komise, 26/74, Recueil, s. 677, body 22 až 24).

112 Je proto třeba zkoumat, zda žalobci prokázali, že utrpěli skutečnou a určitou škodu.

113 Zaprvé žalobci uplatňují, že utrpěli škodu tím, že byli zbaveni práva na odlovení 90% odlovu „nového TAC" vypočteného přičtením převedené kvóty k TAC stanoveného pro oblast ICES VIII. Ve své žalobě mají za to, že jejich škoda se v tomto ohledu rovná hodnotě nadměrných odlovů uskutečněných francouzským loďstvem v poměru k jeho legální kvótě.

114 Je třeba připomenout, že v bodu 42 rozsudku ze dne 18. dubna 2002 Soudní dvůr konstatoval, že z důvodu povolení uděleného Portugalské republice k odlovení části její kvóty pro sardele v oblasti ICES VIII, Španělské království, jestliže mu bylo skutečně přiděleno 90% TAC sardele stanoveného pro uvedenou oblast, naopak nezískalo v rozporu se zásadou relativní stability, 90% rybolovných práv pro sardele v této oblasti. Povolení udělené Portugalské republice k odlovení části její kvóty pro sardele v oblasti ICES VIII totiž zvýšilo rybolovná práva pro sardele v uvedené oblasti, aniž by Španělské království disponovalo 90% této dodatečné kvóty pro sardele.

115 Krom toho rovněž není sporné, že zvýšení rybolovných práv pro sardele v oblasti ICES VIII v letech 1996 a 2001 umožnilo Francouzské republice z důvodu postoupení kvóty v této oblasti Portugalskou republikou podle přílohy IV nařízení č. 685/95 uskutečnit v této oblasti více odlovů sardele.

116 Nicméně v rozporu s tím, co tvrdí žalobci, žádná z výše uvedených okolností neprokazuje, že utrpěli skutečnou a určitou škodu.

117 Je totiž třeba připomenout, že, jak již Soudní dvůr rozhodl, zásada relativní stability znamená výlučně zachování stanoveného procentního podílu objemu dostupného odlovu pro každou z dotyčných populací, přičemž tento objem podléhá vývoji, a nikoliv záruku stálého množství odlovů (rozsudek Soudního dvora ze dne 16. června 1987, Romkes, 46/86, Recueil, s. 2671, bod 17).

118 Z toho vyplývá, že kvóta 90% z TAC stanovená pro oblast ICES VIII přidělená Španělskému království představuje výlučně teoretickou maximální nejvyšší mez odlovu, která v žádném případě nesmí být španělským loďstvem překročena. Uvedená kvóta naopak nikterak neznamená, že španělskému loďstvu musí být zajištěno, že v oblasti ICES VIII skutečně odloví 90% TAC sardele. V tomto ohledu je třeba uvést, že pokud jsou účastníci řízení v rozporu ohledně otázky, zda španělské orgány měly diskreční pravomoc pro poskytnutí práv rybolovu, není naopak sporu o tom, že rybáři činní v oblasti ICES VIII nejsou nositeli žádné individuální kvóty poskytnuté španělskými orgány na základě vnitrostátních právních předpisů.

119 Za těchto podmínek pouhá skutečnost, že žalobci nezískali 90% rybolovných práv pro sardele v oblasti ICES VIII, prokazuje pouze teoretickou a hypotetickou škodu, jejíž existence závisí na skutečných odlovech uskutečněných španělským loďstvem. Žalobci to ostatně uznávají výslovným způsobem, když ve své replice uvádějí, že „španělské loďstvo by pravděpodobně neodlovilo celou kvótu, kdyby nedošlo k převodu“.

120 Pokud jde o okolnost, že francouzské loďstvo uskutečnilo nadměrné odlovy v poměru ke své původní kvótě před převodem, jako taková nikterak neprokazuje, že španělské loďstvo utrpělo škodu v podobě menších odlovů. Jestliže přidělený podíl na TAC sardele představuje teoretickou nejvyšší mez, pouhá skutečnost, že francouzské loďstvo odlovilo více, totiž neprokazuje, v rozporu s tím, co tvrdí žalobci, že španělské loďstvo odlovilo méně nebo že mu bylo bráněno odlovit více.

121 Z toho vyplývá, že okolnosti uplatňované v žalobě neprokazují existenci skutečné a určité škody.

122 V každém případě hodnota francouzského překročení vyčíslená na 51 722 830 eur nemůže prokazovat rozsah škody utrpěné žalobci. Neexistuje totiž vzájemný vztah mezi objemem odlovů uskutečněných celým francouzským loďstvem a objemem odlovů, které by žalobci mohli uskutečnit.

123 Jelikož se škoda tvrzená žalobci zakládá pouze na skutečnosti, že francouzské loďstvo uskutečnilo nadměrné odlovy v poměru ke své legální kvótě, je třeba argumenty předložené žalobci odmítnout.

124 Dále je třeba uvést, že hypotetická škoda, které se dovolávají žalobci, by měla skutečnou a určitou povahu, pokud by se ukázalo, že odlovy sardele uskutečněné francouzským loďstvem v oblasti ICES VIII na základě dodatečné kvóty přidělené v uvedené oblasti Portugalské republice, omezily skutečná rybolovná práva pro sardele španělského loďstva činného v této oblasti tím, že by bránily uskutečnění dodatečných odlovů v rámci meze 90% rybolovných práv v oblasti ICES VIII, vzhledem ke kvótě, kterou měla Portugalská republika povoleno v této oblasti odlovit.

125 V tomto ohledu je nicméně třeba konstatovat, že jestliže žalobci zdůrazňovali nadměrná množství ulovená francouzským loďstvem v poměru ke kvótě, kterou mělo v oblasti ICES VIII legálně, nikdy se naproti tomu nesnažili určit objem dodatečných odlovů, které by mohli uskutečnit při neexistenci zrušených ustanovení.

126 Krom toho je třeba uvést, že není zpochybňováno, že v průběhu období let 1996 až 2001 Španělské království nikdy nevyčerpalo svou kvótu 90% z TAC původně stanovenou pro oblast ICES VIII, kvótu, která odpovídá pro každý z dotčených roků 29 700 tunám sardelí.

127 Jelikož španělské loďstvo v žádném z dotčených roků nevyčerpalo svou kvótu pro sardele v oblasti ICES VIII, skutečnost, že francouzské loďstvo, pokud jde o něj, překročilo kvótu, která mu byla legálně přidělena, je nerelevantní pro prokázání, že španělské loďstvo utrpělo škodu, poněvadž v každém případě toto loďstvo mělo možnost odlovit více sardelí v oblasti ICES VIII v rámci TAC stanoveného pro tuto oblast.

128 V tomto ohledu je třeba uvést, že žalobci mimoto netvrdili, že španělské loďstvo samo omezilo své odlovy za účelem jejich přerozdělení na celý rok, aniž by kvóta 29 700 tun byla překročena, takže pokud by toto loďstvo bylo informováno, že má k dispozici dodatečnou kvótu pro sardele, odlovilo by jich víc.

129 Krom toho jelikož v projednávané věci nevyužitá část rybolovných práv vždy přesahovala 25% kvóty, dosahujíce dokonce více než 50% v letech 1996 až 1998, nemůže být tvrzeno, že se španělské loďstvo jakkoliv omezilo v rybolovu sardele.

130 V každém případě, i kdyby nadměrné odlovy uskutečněné francouzským loďstvem v oblasti ICES VIII mohly prokazovat, že španělské loďstvo bylo omezeno ve svých rybolovných právech, je třeba konstatovat, že v projednávané věci se žalobci v tomto ohledu nemohou dovolávat žádné skutečné a určité škody. Rybolovná práva pro sardele nevyužitá španělským loďstvem v rámci kvóty přidělené Španělskému království v období let 1996 až 2001, totiž vždy dosáhla vyššího objemu než nadměrné odlovy uskutečněné francouzským loďstvem v této oblasti v průběhu tohoto období tak, jak byly určeny žalobci.

131 Proto, i když francouzské odlovy byly uskutečněny k újmě španělských odlovů, jeví se, že žalobci měli k dispozici ještě nevyčerpaná rybolovná práva přidělená Španělskému království za dodržení meze 90% z TAC stanoveného pro oblast před převodem povoleným zrušenými ustanoveními, tedy 29 700 tun.

132 To, že španělské loďstvo nemohlo vyčerpat kvótu přidělenou Španělskému království nebo dokonce využít její podstatnou část, je znovu potvrzeno skutečností, že podle bodu 1.1.2. druhého pododstavce písm. ix) přílohy IV nařízení č. 685/95 Španělské království souhlasilo s postoupením 9 000 tun svých rybolovných práv (12 000 tun v roce 2000) v oblasti ICE VIII na ročním základě Francouzské republice, počínaje, rokem 1996, takže skutečná kvóta, kterou Španělské království mohlo v uvedené oblasti od roku 1996 disponovat, ve skutečnosti dosahovala nikoliv 29 700 tun, nýbrž 20 700 tun (17 700 v roce 2000). Ačkoliv žalobci projednávanou žalobou uplatňují, že utrpěli škodu z důvodu, že Francouzské republice bylo povoleno odlovit přibližně 5 000 dodatečných tun v oblasti ICES VIII navíc k původní kvótě 3 300 tun přidělených podle aktu o přistoupení, jeví se tak, že ve stejné době Španělské království postoupilo téměř jednu třetinu kvóty, která mu byla přidělena v této oblasti aktem o přistoupení.

133 Z těchto důvodů žalobci nemohou tvrdit, že byla omezena jejich skutečná rybolovná práva v oblasti ICES VIII. To je ostatně potvrzeno skutečností, že podle údajů poskytnutých Radou, nezpochybněných žalobci, se jeví, že jak v roce 1994, tedy před tím, než Portugalská republika měla oprávnění lovit sardele v oblasti ICES VIII, tak v roce 2002, tedy po zrušení tohoto povolení, bylo Španělské království daleko od vyčerpání své kvóty, jelikož odlovy sardele uskutečněné v oblasti VIII pro tyto roky činily 11 230, respektive 7 700 tun. Z toho vyplývá, že rybolovná práva žalobců v průběhu dotčeného období tedy nebyla žádným způsobem skutečně a určitě omezena.

134 V důsledku toho je ze všech důvodů vyložených výše namístě dospět k závěru, že ani skutečnost, že žalobci neměli k dispozici 90% rybolovných práv náležejících v oblasti ICES VIII Španělskému království, ani skutečnost, že francouzské loďstvo uskutečnilo v této oblasti nadměrné odlovy, neprokazují, že žalobci utrpěli skutečnou a určitou škodu, která by mohla vést k náhradě v rámci projednávané žaloby.

135 Zadruhé žalobci uplatňují, že protiprávnost vytýkaná Radě způsobila snížení cen a poptávky.

136 V tomto ohledu postačí konstatovat, že žádná skutečnost ve spisu a zejména žádný údaj uvedený ve zprávě AZTI neprokazuje existenci takového snížení. Zejména je třeba uvést, že tato zpráva se podle tabulky, která je uvedena rovněž v žalobě, omezuje na uvedení odhadu finančních „ztrát" údajně utrpěných španělským loďstvem tím, že uvádí matematické vzorce, jejichž parametry nejsou vysvětleny, aniž by uváděla skutečnosti týkající se tržních cen v průběhu dotčeného období. Krom toho s přihlédnutím ke skutečnostem uvedeným účastníky řízení v návaznosti na písemnou otázku položenou Soudem, se ukázalo, že se průměrná cena sardele v letech 1996 až 2001 nesnížila. Argumenty žalobců, podle kterých protiprávnost vytýkaná Radě způsobila snížení cen a poptávky, tak nemohou obstát.

137 Zatřetí žalobci tvrdí, že údajně utrpěli škodu z důvodu oslabení svého konkurenčního postavení ve srovnání s francouzským loďstvem.

138 V tomto ohledu, jak Rada správně tvrdí, žalobci nepředkládají žádný konkrétní důkaz, který by mohl podpořit údajné oslabení jejich konkurenčního postavení, nýbrž se omezují na formulaci neurčitých a obecných tvrzení. Žaloba žalobců je proto v tomto bodě neopodstatněná.

139 Začtvrté žalobci tvrdí, že utrpěli škodu z důvodu nadměrného využívání a úbytku zdrojů.

140 Je rovněž nutné konstatovat, že žalobci nepředkládají žádný konkrétní důkaz, který by mohl podpořit jejich tvrzení týkající se úbytku zdrojů, ale omezují se v tomto ohledu na formulování neurčitých a obecných tvrzení. Nanejvýše uplatňují, že úbytek je prokázán skutečností, že Španělské království nikdy nemohlo vyčerpat svou kvótu. Nicméně samo toto tvrzení se zdá být neopodstatněné, jelikož TAC pro dotčené období, který byl stanoven každoročně, bera v úvahu, v souladu s ustanoveními článků 4 a 8 nařízení č. 3760/92, stav přírodních zdrojů ve světle dostupných vědeckých stanovisek, nebyl změněn v průběhu dotčeného období a zůstal zachován na 33 000 tunách.

141 Konečně, v rozsahu, v němž se žalobci domáhají náhrady budoucí škody, stačí konstatovat, že neprokázali, že tato tvrzená škoda je s dostatečnou jistotou bezprostřední a předvídatelná (viz v tomto smyslu rozsudek Hameico Sttutgart a další v. Rada a Komise, bod 110 výše, bod 63).

142 Žalobci v tomto ohledu tvrdí, že TAC sardele byl v roce 2003 snížen na 11 000 tun. Toto tvrzení je přitom chybné. Z přílohy I D nařízení Rady (ES) č. 2341/2002, kterým se pro rok 2003 stanoví rybolovná práva pro určité populace ryb a skupiny populací ryb platné ve vodách Společenství a pro plavidla Společenství ve vodách podléhajících omezení odlovů (Úř. věst. L 356, s. 12), totiž vyplývá, že TAC sardele pro oblast ICES VIII týkající se roku 2003 byl stanoven na 33 000 tun. Krom toho je třeba uvést, že uvedený TAC zůstal zachován na 33 000 tunách jak v roce 2002 [nařízení I D nařízení Rady (ES) č. 2555/2001 ze dne 18. prosince 2001, kterým se

pro rok 2002 stanoví rybolovná práva pro určité populace ryb a skupiny populací ryb platná ve vodách Společenství a pro plavidla Společenství ve vodách podléhajících omezení odlovů (Úř. věst. L 347, s. 1)], tak v roce 2004 [příloha I B nařízení Rady (ES) č. 2287/2003 ze dne 19. prosince 2003, kterým se pro rok 2004 stanoví rybolovná práva pro určité populace ryb a skupiny populací ryb platná ve vodách Společenství a pro plavidla Společenství ve vodách podléhajících omezení odlovů (Úř. věst. L 344, s.1; Zvl. vyd. 04/06, s. 109)].

143 Konečně, pokud se týká návrhu na důkazní opatření podaného žalobci dne 31. května 2005, je třeba připomenout, že návrhu na důkazní opatření podanému po ukončení ústní části řízení může být vyhověno pouze, pokud se týká skutečností, kterou mohou mít rozhodující vliv na řešení sporu a které zúčastněná osoba nemohla uplatnit před koncem ústní části řízení (rozsudek Soudního dvora ze dne 8. července 1999, Hoechst v. Komise, C-227/92 P, Recueil, s. I-4443, bod 104). V projednávané věci je namístě jednak poznamenat, že žalobci nepředložili sebemenší odůvodnění za účelem prokázání, že při podání jejich žaloby nemohli podpořit svá tvrzení týkající se nadměrného využívání a úbytku zdrojů. Zejména nevysvětlují, proč pro ně nebylo možné navrhnout vypracování znaleckého posudku v žalobě nebo přinejmenším v replice. Z toho vyplývá, že návrh je nepřípustný.

144 Mimoto je nutné konstatovat, že v každém případě je návrh na důkazní opatření nerelevantní. Je totiž třeba uvést, že žádná z písemnosti předložených žalobci neprokazuje, ani dokonce nevyjadřuje předpoklad, že snížení odlovů nebo nepříznivý biologický stav populace v roce 2005 mohou být způsobeny ustanoveními zrušenými rozsudkem ze dne 18. dubna 2002 nebo předchozím nadměrným odlovem sardelí. Právě naopak, ze zprávy „Arrantza 2003" vypracované Instituto Pesquero y Alimentario, připojené k duplice, vyplývá, že životní cyklus sardele je

velmi krátký a populace sardele velmi proměnlivá, takže v její populaci mohou z roku na rok nastat období krize či dokonce období nedostatku. Podle uvedené zprávy se tak v roce 2002 rozmnožující se biomasa nacházela v bezpečné biologické mezi stanovené na 56 000 tun, tj. nad minimální mezí biomasy stanovené na 36 000 tun. Za těchto podmínek nemohou mít písemnosti předložené žalobci rozhodující vliv na řešení sporu.

145 Je proto namístě zamítnout návrh na důkazní opatření podaný žalobci.

146 Ze všech těchto důvodů, je namístě učinit závěr, že žalobci nepředložili důkaz existence škod, které tvrdí.

147 Jelikož žalobci neprokázali ani existenci dostatečně závažného porušení právní normy přiznávající práva jednotlivcům, ani existenci tvrzené škody, je třeba učinit závěr, aniž by bylo nezbytné ověřit, zda je podmínka týkající se příčinné souvislosti mezi údajnou protiprávností a tvrzenou škodou prokázána, že odpovědnost Společenství nemůže být založena.

148 Ze všeho, co bylo výše uvedeno, vyplývá, že je třeba zamítnout žalobu podanou žalobci, jako neopodstatněnou, aniž by bylo potřeba rozhodnout o argumentech týkajících se přípustnosti.

K nákladům řízení

149 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu bude účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník, který byl ve sporu úspěšný, náhradu nákladů ve svém návrhu požadoval. Vzhledem k tomu, že žalobci byli ve sporu neúspěšní, je namístě jim uložit náhradu nákladů řízení v souladu s návrhy žalované.

150 Na základě čl. 87 odst. 4 jednacího řádu ponesou členské státy a orgány, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci, vlastní náklady řízení.

Z těchto důvodů

SOUD (třetí senát)

rozhodl takto:

1) **Žaloba se zamítá.**

2) **Žalobci ponesou vlastní náklady řízení, jakož i náklady řízení vynaložené Radou.**

3) Francouzská republika a Komise ponesou vlastní náklady řízení.

Jaeger Tiili Czúcz

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 19. října 2005

Vedoucí soudní kanceláře

E. Coulon

Předseda

M. Jaeger